

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33432
Nom	Cinema espanyol clàssic
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1301 - Grau Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1301 - Grau Comunicació Audiovisual	16 - Compl. format. carácter optativo 3er curso	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
REY REGUILLO, ANTONIA DEL	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació

RESUM

Cinema espanyol clàssic és una matèria teòrica els continguts de la qual desenvolupen l'estudi de les maneres de representació al cinema espanyol clàssic, els marges cronològics del qual abasten des dels seus orígens en 1896 fins a l'any 1960. Vista la seua triple condició d'indústria, mitjà de comunicació i discurs artístic, el seu estudi s'abordarà partint del context històric i social que emmarcarà la posterior anàlisi discursiva. Els continguts essencials de la matèria estan estructurats a través d'una sèrie de períodes cronològics que s'ajusten a les diferents etapes de la història del cinema espanyol des dels seus orígens fins a 1960. Aquestes etapes estan, en bona mesura, determinades tant pels canvis haguts en el desenvolupament de la indústria i les maneres de representació del propi cinema, com per les circumstàncies i esdeveniments històrics que es van donar en la societat espanyola des de 1896 fins a 1960. A més de la reflexió teòrica que es desenvoluparà en cadascun dels temes, aquests estaran il·lustrats amb la projecció i l'anàlisi detallada d'una selecció de pel·lícules representatives.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No calen coneixements previs.

COMPETÈNCIES

1301 - Grau Comunicació Audiovisual

- Conèixer la comunicació com a procés i els diferents elements que el constitueixen. Posseir i comprendre els coneixements de l'especificitat dels discursos, així com de les formes de representació pròpies dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals. Conèixer les distintes teories, mètodes i problemes de la comunicació audiovisual i els seus diferents llenguatges.
- Saber aplicar aquests coneixements (3.2.2.1) per transmetre'ls professionalment i èticament d'una manera comprensible a la ciutadania.
- Ser capaç de transmetre idees, problemes i solucions dins l'àrea de la comunicació audiovisual.
- Coneixement dels diversos llenguatges, codis i formes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cinema, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, Internet, etc., a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.
- Capacitat per aprofundir en els coneixements adquirits i per aplicar i desenvolupar les competències en els diversos camps a què s'estén la comunicació audiovisual.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

L'alumne haurà d'aprendre i saber exposar els coneixements que es detallen en l'apartat sis d'aquesta guia, com a continguts de l'assignatura distribuïts en les corresponents unitats temàtiques.

Així mateix, haurà de ser capaç d'identificar, en la pràctica, els trets i característiques propis de cada etapa del cinema espanyol clàssic i de les seves pel·lícules més representatives.

De la mateixa manera, l'alumne haurà de poder identificar i analitzar els trets discursius i temàtics més característics de qualsevol pel·lícula del període i interpretar el seu sentit, considerant el context històric i social del que hagi sorgit.

Igualment, l'estudiant, haurà de saber establir comparativament les peculiaritats que diferencien el cinema espanyol clàssic d'aquelles que defineixen les cinematografies del seu entorn.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Metodologia per a la història del cinema espanyol. Qüestions teòriques i epistemològiques.

Reflexions entorn de l'especificitat del cinema espanyol.

Formes estètiques pròpies de la cultura espanyola que impregnen el cinema espanyol.

Models de cineastes espanyols segons la seva pràctica estètica.

Metodologia per a l'anàlisi cinematogràfic.

2. Els orígens del cinema a Espanya: Cinema espanyol primitiu i dècada de 1910

Trets de la societat espanyola de finals del segle XIX.

L'arribada de cinematògraf a Espanya.

Primeres produccions cinematogràfiques espanyoles: conflicte de noms i dates.

Pel·lícules: El heredero de Casa Pruna (1904) y Superstición andaluza (1911), Segundo de Chomón. El ciego de la aldea (1906) y Benítez quiere ser torero (1910), Ángel García Cardona.

La societat espanyola en el context internacional de la dècada de 1910.

Les transformacions de la indústria i les maneres de representació cinematogràfics.

La protoindústria fílmica espanyola dels anys deu del segle vint.

Perfil de la producció: temes, gèneres i cineastes.

Pel·lícules: Unión que Dios bendice (1913), Josep Pons y Francisco Carreras. El beso de la muerte (1916), Magín Muriá.

3. El cinema narratiu dels anys vint i la peculiar avantguarda cinematogràfica espanyola

L'àmbit sociopolític en l'Espanya dels anys vint.

Trets discursius cinematogràfics propis de la dècada.

La producció cinematogràfica espanyola: intents de consolidació.

Realitzadors principals, temes i gèneres.

Pel·lícula: La condesa María (1928), Benito Perojo

Elements discursius i etapes de les primeres avantguardes cinematogràfiques.

Agents de transmissió de l'avantguarda a Espanya.

Nemesio Sobrevila i El sisè sentit (1929) com a pel·lícula de rereguarda.

Pel·lícules: Un chien andalou (1929), Luis Buñuel. Esencia de verbena (1930), Ernesto 'Giménez Caballero.

4. El cinema populista de la Segona República espanyola

El context sociopolític en l'Espanya dels primers anys trenta.
El difícil pas al cinema sonor en la indústria fílmica espanyola.
Populisme i adoctrinament al cinema de la Segona República espanyola.
La consolidació industrial: CIFESA i Fimófono.

Pel·lícules: El bailarín y el trabajador (1936), Luis Marquina. ¡Centinela, alerta! (1936), Jean Gremillón

5. El cinema espanyol en (i de) la Guerra Civil

Breus anotacions sobre la Guerra Civil i espanyola i el seu significat en el context polític internacional.
La producció cinematogràfica espanyola durant el període bèl·lic: El cinema anarquista.
El cinema dels revoltats contra la República.
El cinema afavorit pel govern republicà.
El cas de la Hispano Film Produktion.

Pel·lícules: Aurora de esperanza (1937), Antonio Sau. Nuestro culpable (1938), Fernando Mignoni.
Sierra de Teruel / Espoir (1937-1939), André Malraux.

6. El cinema espanyol durant el franquisme (I). La comèdia com a antídoto de la realitat.

Els mecanismes de control de l'estat franquista: censura i doblatge.
La reconstrucció de l'aparell cinematogràfic.
La creació del NO-DO.
Els mecanismes de protecció del cinema espanyol.

Pel·lícules: Huella de luz (1942), Rafael Gil. La vida en un hilo (1945), Edgar Neville.

7. El cinema durant el franquisme (II). CIFESA, Suevia Films i el cinema de gèneres.

Models genèric-temàtics al cinema espanyol dels anys quaranta.
La productora CIFESA, raons del seu èxit i pervivència.
La productora Suevia Films, una nova forma de fer cinema.
Propostes alternatives al cinema dominant.

Pel·lícules: La torre de los siete jorobados (1944), Edgar Neville. La calle sin sol (1948), Rafael Gil. Vida en sombras (1948), Llorenç Llobet Gracia.

8. El cinema espanyol de la dècada de 1950. Primeres veus crítiques enfront del sistema.

La realitat sociopolítica a l'Espanya dels anys 50.

L'Institut d'Investigacions i Experiències Cinematogràfiques (*IIEC) i els joves realitzadors.

Realisme social al cinema espanyol.

Cinema criminal espanyol i les seues singularitats.

Pel·lícules: Esa pareja feliz (1951). Luis García Berlanga, Juan Antonio Bardem. Los ojos dejan huellas (1951), José Luis Sáenz de Heredia. Un vaso de whisky (1958).

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Resolució de casos pràctics	7,00	0
TOTAL	112,00	

METODOLOGIA DOCENT**1. Activitats de caràcter presencial, a les quals correspondrà el 60% del temps, són de tres tipus i es distribuïran com segueix:**

Classes teòriques, que tenen per objecte desenvolupar el temari para en dotar a l'alumne dels coneixements que li permetin aconseguir els resultats d'aprenentatge previstos.

- La classe magistral estarà centrada en la introducció general de la matèria i en les necessàries acotacions metodològiques les finalitats de les quals són:

Proporcionar una visió general dels continguts, les competències i les destreses que són pròpies de la matèria, així com l'adquisició de les delimitacions conceptuals més rellevants i necessàries.

Aportar les orientacions pertinents per marcar les pautes de realització dels treballs individuals proposats, que els alumnes hauran de desenvolupar de forma autònoma.

Tutoria, per possibilitar les consultes de l'alumnat, oferir indicacions i resoldre dubtes de caràcter teòric i metodològic pel que fa a la matèria i als treballs pràctics.

2. Activitats de caràcter autònom, a les quals correspondrà el 40% del temps dedicat a l'assignatura:

- Consulta i estudi de la bibliografia i filmografia per part de l'alumnat.
- Preparació del treball individual consistent en l'estudi i anàlisi d'una pel·lícula espanyola del període primitiu o clàssic i de les seves circumstàncies de producció.
- Preparació específica de la prova de l'examen teòric.

AVALUACIÓ

L'avaluació girarà entorn dels coneixements i competències adquirides a partir de les classes teòriques, les consultes bibliogràfiques proposades i les pràctiques específiques realitzades entorn de les característiques del cinema espanyol clàssic.

En concret, per aprovar l'assignatura els alumnes hauran de superar dues proves, una de caràcter teòric i una altra de caràcter pràctic. Ambdues proves NO són compensatòries:

- La prova de caràcter teòric és un examen escrit sobre els continguts teòrics i filmogràfics del temari. Aquesta prova suposa el 60% de la nota global de l'assignatura.
- La prova de caràcter pràctic consistent en l'anàlisi d'una pel·lícula espanyola del període primitiu o clàssic que l'estudiant haurà de resoldre de forma autònoma a partir dels coneixements adquirits. Aquest treball equival al 30% de la nota.
- L'actitud i participació de l'alumne en la dinàmica de l'aula es valoraran amb un màxim del 10% de la nota global.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- CAPARRÓS LERA, José M^a, Arte y política en el cine de la República (1931-1939), Barcelona, Ediciones Universitat de Barcelona, 1981.
- CASTRO DE PAZ, José Luis, Un cinema herido. Los turbios años cuarenta en el cine español (1939-1950), Barcelona, Paidós, 2002.
- DEL REY REGUILLO, Antonia, «Sobre remakes ejemplares y charlotadas avant la lettre en el cine primitivo español», en Secuencias. Revista de Historia del Cine, nº 29, 2009, pp. 32-48.
- DEL REY REGUILLO, Antonia, Los borrosos años diez. Crónica de un cine ignorado. Liceus-Excelence. 2005. www.liceus.com
- FANÉS, Félix, El cas Cifesa: vint anys de cine espanyol (1932-1951), Valencia, Filmoteca de la Generalitat Valenciana, 1989.
- SÁNCHEZ BIOSCA, Vicente, Cine y Guerra Civil. Del mito a la memoria, Madrid, Alianza Ed., 2006.
- TALENS, Jenaro, El ojo tachado, Madrid, Cátedra, 2011.
- ZUNZUNEGUI, S.: Historias de España. De qué hablamos cuando hablamos de cine español, Valencia, IVAC, 2002.
- BENET, Vicente J. El cine español. Una historia cultural, Barcelona, Paidós, 2012.

Complementàries

- BESAS, Peter, Behind the Spanish Lens. Spanish Cinema under Fascism and Democracy, Denver, Arden Press, Inc., 1986.
- BORAU, José Luis (dir.), Diccionario del cine español, Madrid, Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España/Alianza Editorial, 1998.
- CASTRO DE PAZ, José Luis y CERDÁN, Josetxo (Coords.), Suevia Films Cesáreo González. Treinta años de cine español, Xunta de Galicia / Filmoteca Española, 2005.
- FERNÁNDEZ COLORADO, Luis y COUTO CANTERO, Pilar, La herida de las sombras. El cine español en los años cuarenta, Madrid, Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España / Asociación Española de Historiadores del Cine, 2001.
- GARCÍA DE DUEÑAS, Jesús, Los estudios cinematográficos españoles, Madrid, Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España, 2001.
- GARCÍA MAROTO, Eduardo, Aventuras y desventuras del cine español, Barcelona, Plaza y Janés, 1988.
- ROMAGUERA i RAMIÓ, Joaquim et al. (Coords.), Las vanguardias artísticas en la historia del cine español. Actas del III Congreso de la AEHC, San Sebastián. Filmoteca Vasca, 1991.
- PÉREZ PERUCHA, Julio, Antología crítica del cine español. 1905-1995, Madrid, Cátedra, 1997.
- VV. AA., El paso de mudo al sonoro en el cine español. Actas del IV Congreso de la AEHC, Madrid, Ed. Complutense, 1993, Tomo I.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern